

## Yeni Meyve Bahçesi Tesisinde Fidan Gübrelemesi

Yeni meyve bahçesi tesis ederken genellikle toprak analizi yapılmaksızın fidan dikimleri yapılmaktadır. Bu nedenle fidanlar verim çağına geldiği zaman meyve ağaçlarında çeşitli besin elementi bozuklukları görülmektedir. Meyve bahçesi tesis edilecek arazide, o meyve fidanının kazık kök derinliğine kadar olan toprak tabakasının incelenmesi ve analizinin yapılması çok önemlidir.

Fidan dikimi yapılmadan önce, toprağın aşağıda verilen bazı özelliklerini dikkate almak gerekir:

- Toprak kireci ve toprak pH değeri
- Toprak bünyesi
- Toprak tuzluluğu
- Toprak organik maddesi
- Toprağın yarayışlı bitki besin maddeleri miktarı

Toprağın % kireç ( $\text{CaCO}_3$ ) miktarı bazı meyve ağaçlarında ve asmanın hangi anaç üzerine asılı olması gerektiği konusunda bilgi verir. Toprağın % kireç miktarına uygun anaç seçilmemesi durumunda fidanların gelişmesi tam olmaz ve verim çağına geldiğinde verim azlığı ve meyve kalitesinde bozukluk görülür.

Toprağın kireç miktarı toprak pH değeri üzerinde en etkili faktördür. Çok kireçli toprakların pH değerleri genellikle yüksek (alkali), az kireçli topraklar ise genellikle nötr pH değerine sahiptir. Kirecsiz topraklarda ise pH değeri genellikle hafif asit ve asit şartlarda olur. Toprağın pH değeri, özellikle fosforlu gübrelerin ve birçok mikro elementin yarayışlılığı ve bitki tarafından alınması üzerine etki eder.

Yeni bahçe tesisinde fidanların tam verime geldiği çağda, kök derinliğindeki toprak tabakasının, fidanların kök gelişmesini teşvik eden fosfor ve çinko bakımından zengin olması gerekir. Fosforun toprak derinliğine doğru hareket kabiliyetinin az ve yavaş olması nedeniyle, fidan dikimi yapılmadan önce fidanların sonraki yıllardaki ihtiyacını karşılamak üzere tesis (depo) gübrelemesi olarak fosforlu ve potasyumlu gübre verilmesi gereklidir. Uygulanacak fosforlu gübre miktarı, toprağın % kireç miktarına göre belirlenmelidir:

m<sup>2</sup> alan içindir. Bant alanı ne kadar ise, o miktara yetecek kadar fosforlu gübre kullanılmalıdır.

Meyveciliği modern şekilde yapan ülkelerde yukarıda belirtildiği şekilde tesis gübrelemesi yapılırken, ülkemizde çok az üretici tarafından dikim çukurlarına organik ve mineral gübre verilmektedir. Üreticilerin büyük çoğunluğu fidan dikimi yapıldıktan sonra gübre vermeye başlamaktadır.

Fidan dikim çukurlarına gübre uygulaması aşağıda gösterildiği şekilde yapılmalıdır. Dikimi yapılacak fidana uygun dikim çukuru açılırken, dikim çukurunun üst kısmından çıkan toprak bir yana, alt kısımdan çıkan toprak diğer yana konulmalıdır. Fidan dikimi yapılmadan önce toprağın özelliğine göre (analiz sonucuna göre) çukurun üst kısmından çıkan toprağa, toprağın 1/3'ü kadar iyi yanmış hayvan gübresi

ve 1/3 oranında dere kumuyla birlikte tavsiye edilen miktarda kimyasal gübre karıştırılmalıdır. Bu karışım dikim çukurunun dip kısmına yerleştirilmeli ve fidan dikimi yapılarak çukurun alt kısmından çıkan toprak fidanın yanlarına doldurulmalıdır.

Fidan dikiminde en çok dikkat edilecek husus, fidanın aşu yerinin toprak yüzeyinden yukarıda kalması ve derin dikim yapılmamasıdır. Fidan başına verilecek gübre miktarları fidanın çıplak köklü (topraksız), tüplü (topraklı) ya da bağ çubuğu şeklinde olmasına ve yaşına göre belirlenmelidir. Toprağın pH değeri uygun ise kükürt (S) kullanmaya gerek yoktur. Toprak killi bünyeye sahipse magnezyum sülfat ( $MgSO_4 \cdot 7H_2O$ ) kullanmaya gerek yoktur.

Toprak bünyesine göre fidan dikimi öncesi etkili madde olarak ( $K_2O$  ve  $MgO$ ) tesis gübresi

K <sub>2</sub> O ve MgO (kg/da)	Toprak bünyesi		
	Hafif (kumlu)	Orta (milli tın)	Ağır (killi)
K <sub>2</sub> O	40	30	20
MgO	15	10	5
Çinko Sülfat	3	2	1

Meyve bahçelerinde toprağın organik madde miktarı %2-5 ve daha fazla olmalıdır. Toprağın organik maddesi, toprağın fiziksel özelliklerini (örn. su tutma, havalanma); kimyasal özelliklerini (örn. besin maddesi tutma, toprak pH değerini dengeleme ve kullanılan organik gübrenin yapısındaki besin elementlerini toprağa verme) ve toprak canlılığını (örn. mikro organizma faaliyeti) artırıcı yönde etkilidir. Yeni meyve bahçesinde toprağın organik maddesi, hayvansal kaynaklı sığır, koyun ve keçi gübreleri kullanılarak artırılır. Bunun yanında fidan dikiminden sonra sıra aralarında yeşil gübre bitkisi (örn. fiğ, korunga, bakla) ekimi yapılarak, 3-5 aylık gelişme dönemi içinde (çiçeklenme dönemi) toprağa karıştırılmak suretiyle toprağın organik madde miktarı artırılmalıdır. Hayvan gübrelere nitelikleri, olgunlaştırma şekilleri ve organik maddenin toprak verimliliğini artırması üzerine etkileri gibi konular web sitemizde "Meyve Ağaçlarının Gübrenmesi" kısmında daha geniş şekilde ele alınmaktadır.

Topraktaki bitkiye yararlı bitki besin maddelerinin miktarı toprak analizleri yoluyla belirlenmelidir. Meyve bahçesi kurmadan önce toprağın profiline göre veya toprak yüzeyinden en az 75 cm derinliğe kadar her 25 cm derinlikte toprak örneği alınıp analiz yaptırılmalıdır. Toprak analizi yapmadan fidan dikimi gerçekleştirilmesi halinde, fidanlar meyve verme çağına geldiğinde birçok element noksanlığı görülebilmektedir. Modern meyvecilikte sadece toprak analizi yeterli olmayıp, sulama suyu kalitesi de analiz ettirilmelidir. Özellikle damla sulama sistemi ile sulama yapanlar mutlaka su kalitesi analizi yaptırmalıdır.

Meyve bahçesi kurarken tesis gübresi olarak tüm alana fosfor ( $P_2O_5$ ) ve potasyum ( $K_2O$ ) gübrelere ayrı ayrı verilebileceği gibi, sadece Toros Tarım bayilerinde bulunan

ve yapısında azot, fosfor, potasyum, kükürt, çinko ihtiva eden Süper Gold 10-20-20 kompoze gübresi de kullanılabilir. Toprak analizi sonucuna göre bu gübreden dekara serpme yöntemiyle 50-150 kg, bodur, yarı bodur ve sık dikim yapılan zeytinlik ve bağ çubuğu dikiminde ise bant yöntemiyle 25-75 kg verilebilir.